

CIEF

Centre per a la Investigació i l'Experimentació Forestal

MEMÒRIA 2019

Índex

0

Introducció

1

Gestió del
Banc de
Llavors
Forestals

2

Projectes de
restauració i
iniciatives
I+D+I

3

Conservació
i Gestió del
Patrimoni
Arbori
Monumental

4

Pla Valencià
de
Biodiversitat
Agrària
(PVDA)

O Introducció

El CIEF va ser creat per la Generalitat, mitjançant el *Decret 19/2005*, com a

(a) òrgan sectorial dipositari de les competències que en matèria de gestió de la investigació, desenvolupament e innovació forestal i de flora silvestre té el Consell de la Generalitat i com a

(b) centre per a la conservació de recursos genètics de flora i la producció de plantes pròpies dels hàbitats naturals valencians. El Banc de Llavors Forestals, que venia funcionant des de 1994, va quedar integrat en aquest Centre.

Segons el vigent reglament orgànic de la Conselleria, el CIEF s'adscriu orgànicament a la Direcció General de Medi Natural i d'Avaluació Ambiental i manté un caràcter de departament transversal o horitzontal que dona suport a projectes de diferents serveis, sobretot aquells que requereixen d'una fase de revegetació. És per això que una part de les activitats que s'hi desenvolupen, figuren en la memòria del corresponent servei que les impulsa.

Segons l'esmentat Decret 19/2005, els **objectius del Centre**, entre d'altres, són els següents:

- Promoure la coordinació de la investigació forestal i de la coberta vegetal natural en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, establint els mecanismes necessaris per al millor ús de la totalitat dels recursos i mitjans disponibles i l'intercanvi d'informació.

- Fomentar la constitució de xarxes d'avaluació de processos ecològics (silvícoles, demogràfics, genètics, etc.), a mitjà i llarg termini, en ecosistemes de la Comunitat Valenciana, en col·laboració, si s'escau, amb organismes i institucions nacionals o supranacionals.

- Promoure la cooperació en matèria forestal i de la coberta vegetal entre instituts, centres d'investigació, centres tecnològics i universitats i les empreses amb activitat en el sector forestal i de restauració del medi natural.

- Gestionar la conservació de recursos genètics de flora i coordinar la producció de plantes destinades a projectes de restauració forestal i de medi natural.

- Fomentar la innovació mitjançant la transferència d'avanços científics i tècnics, en les matèries adés esmentades, als tècnics de les administracions i de les empreses d'aquest sector.

- Proporcionar infraestructures, terrenys d'experimentació, mitjans materials i suport tècnic a projectes d'investigació o d'experimentació que es consideren d'interés.

El CIEF manté un caràcter de departament transversal que dona suport a projectes de diferents serveis, sobretot aquells que requereixen d'una fase de revegetació.

- Desenvolupar línies pròpies d'investigació aplicada i projectes pilot, adreçats a resoldre problemes directament relacionats amb la gestió del medi natural.

- Gestionar el Banc de Llavors Forestals de la Comunitat Valenciana i el Laboratori de Sanitat Forestal i procurar la coordinació amb la resta de bancs de germoplasma de flora silvestre.

1 Gestió del Banc de Llavors Forestals

L'objectiu principal és de **garantir la provisió permanent de lots de llavors i parts de planta**, de bona qualitat i origen conegut, d'espècies vegetals d'interès per a la restauració d'hàbitats naturals.

Hi ha també col·leccions d'accessions d'**espècies de flora singular** (espècies rares, endèmiques i amenaçades) que gestiona un equip que atén les directrius que assenyalen el servei de Vida Silvestre.

Cada any s'elabora un **pla de recol·leccions** a fi de mantenir els fons de conservació del banc i atendre les necessitats, tant dels projectes en què s'hi participa, com la dels diferents viviers forestals de la Generalitat Valenciana. Els lots que arriben al banc, es processen (neteja de fruits, assecament de llavors, envasat per a la conservació, etc.) i es mantenen en cambres de fred, en les condicions que són més adequades per assegurar la màxima longevitat possible dels lots i accessions de cadascuna de les espècies, amb la finalitat de comptar amb fons de conservació *ex situ* de recursos genètics forestals.

Una **base de dades** reuneix les dades de

procedència, recol·lecció, processament i testatge dels lots de llavors i altres materials de reproducció. D'acord amb la normativa vigent, els lots es subministren acompanyats d'un *certificat patró*, document que recull dades de la qualitat i la traçabilitat del lot. En 2019 van elaborar-se 32 certificats patrons d'espècies regulades pel R.D. 289/03 i 116 d'espècies regulades pel Decret 15/200.

El Banc de Llavors s'ocupa també del manteniment de diversos **horts de conservació ex situ** repartits pel territori, com ara l'hort de llavors de *Quercus faginea* i el banc clonal de *Taxus baccatta*, ambdós de procedència alcoiano-diànica, situats al Mas de Galbis (PN de la Serra de Mariola), l'hort de llavors de *Quercus faginea*, de poblacions marginals de les comarques de València i el que conté una col·lecció d'exemplars de les diferents espècies de *Tamarix* presents al territori valencià, per a l'obtenció de materials vegetatius de reproducció, ambdós situats al Mas de les Fites (Quart de Poblet) i l'hort de conservació de llinatges d'*Ulmus glabra*, situat prop del viver forestal del Forn del Vidre (PN de la Tinença de Benifassà).

A) Lots de fruits i llavors recol·lectats

Hàbitats dunars del litoral

Espècie	Fruits (gr)	Llavors (gr)
<i>Ammophila arenaria</i>	2500	230
<i>Calystegia soldanella</i>	950	292
<i>Cistus salvifolius</i>	400	95
<i>Crucianella maritima</i>	2050	219
<i>Elymus farctus</i>	2550	1300
<i>Glacium flavum</i>	800	100
<i>Juncus acutus</i>	2000	90
<i>Medicago marina</i>	3050	320
<i>Otanthus maritimum</i>	400	70
<i>Pancratium maritimum</i>	2700	575
<i>Plantago crasifolia</i>	300	55

Hàbitats climatòfils

Espècie	Fruits (gr)	Llavors (gr)
<i>Acer granatense</i>	6000	1250
<i>Acer monspessulanum</i>	2100	300
<i>Anthyllis cytisoides</i>	2500	450
<i>Arbutus unedo</i>	134000	1000
<i>Ceratonia siliqua</i>		10
<i>Cistus albidus</i>	1000	240
<i>Coriaria myrtifolia</i>	350	55
<i>Crataegus monogyna</i>	34000	4980
<i>Dictamnus hispanicus</i>		50
<i>Fraxinus ornus</i>	600	425
<i>Genista valentina</i>	700	90
<i>Juglans regia</i>	47500	43000
<i>Juniperus oxycedrus</i> <i>ssp. oxycedrus</i>	8300	990
<i>Juniperus phoenicea</i>	17760	1160
<i>Juniperus sabina</i>	8300	
<i>Juniperus thurifera</i>	30000	
<i>Lonicera implexa</i>	270	30
<i>Malus sylvestris</i>	1600	115
<i>Mirtus communis</i>	1200	120
<i>Pistacia terebinthus</i>	44650	4700
<i>Quercus coccifera</i>	90000	
<i>Quercus faginea</i>	70000	
<i>Quercus ilex ssp. ballota</i>	655000	
<i>Quercus pyrenaica</i>	10000	
<i>Quercus suber</i>	26000	
<i>Rhamnus alaternus</i>	2800	90
<i>Sorbus aria</i>	2250	22
<i>Sorbus domestica</i>	108000	800
<i>Sorbus torminalis</i>	1600	55
<i>Teline patens</i>	1600	170
<i>Viburnum lantana</i>	2670	490
<i>Viburnum tinus</i>	10800	4750

B) Lots de materials de reproducció vegetatius produïts

Hàbitats de ribera fluvial i de zones humides

Espècie	Nombre d'estaquetes
<i>Populus alba</i>	4000
<i>Salix alba</i>	1140
<i>Salix atrocinerea</i>	3450
<i>Salix eleagnos</i>	3950
<i>Salix fragilis</i>	100
<i>Salix purpurea</i>	4464
<i>Tamarix africana</i>	50
<i>Tamarix boveana</i>	250
<i>Tamarix canariensis</i>	4600

En total, s'hi van **recol·lectar** 12 lots de fruits d'espècies de dunes litorals amb un pes de 17,34 Kg, 56 lots de fruits d'espècies climatòfiles que van pesar 1330 Kg, i 54 lots de materials vegetatius de ribera de cursos fluvials i zones humides, dels quals van obtenir-se **22000 estaquetes de plantació**.

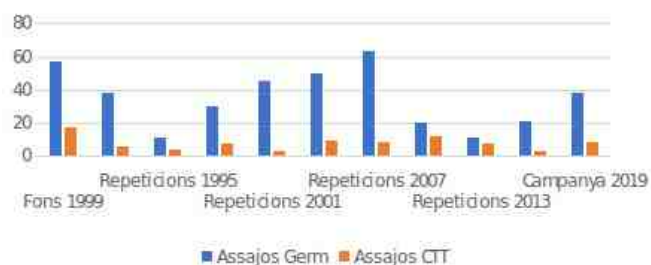
Mostres de tots els lots recol·lectats són testats al laboratori. S'hi fa un treball de **caracterització** (anàlisi de puresa, pes de mil llavors i contingut en aigua), de **viabilitat** (CTT) i de **capacitat germinativa** dels lots, aplicant les normes ISTA (International Seed Testing Association) o mitjançant protocols establerts pel propi Banc, quan l'espècie no s'inclou a les esmentades normes.

Paral·lelament hi ha un treball continu d'elaboració i millora de protocols de germinació de llavors d'espècies reticents.

Cada 3 anys els lots que es conserven a les cambres són testats de nou per tal de comprovar que mantenen un viabilitat acceptable.

Al llarg de 2019 s'hi van fer un total de 384 **assajos de germinació**, 43 lots van ser rebutjats en presentar una baixa capacitat germinativa. També s'hi feren 84 assajos de viabilitat amb Clorur de Tetràzoli i 8 lots van ser rebutjats. El nombre total d'espècies avaluades va ser de 115.

Assajos de germinació i CTT del 2019

1 Gestió del Banc de Llavors Forestals

Cada any s'hi estableix un **pla de producció de plantes**, que es destinen a projectes de restauració d'hàbitats naturals de la Conselleria i a plantacions de la campanya del Dia de l'Arbre.

Per tal de coordinar les produccions de plantes i atendre les necessitats de provisió de llavors (amb pretractament i sense) i de plàntules amb requeriments especials de germinació de la xarxa de vivers forestals de la Conselleria, es van organitzar dues reunions presencials de coordinació, a més de mantenir un contacte continu amb els tècnics que gestionen els vivers a les Direccions Territorials.

En la Campanya del Dia de l'Arbre 2019, el CIEF va distribuir 25.000 plantes entre associacions, escoles i Ajuntaments.

A l'any 2019 es van subministrar 141 lots de materials de reproducció, 26 lots de llavors pretractades i 12 partides de plàntules amb requeriments especials de germinació.

L'any 2019 es van produir **90.106 plantes forestals** d'1 a 2 sabes en contenidors de 300 a 650 cc. i 1.100 més en contenidors de 1.500 cc. D'altra banda, s'hi van fer **11.400 plantes d'espècies de riberes fluvials** d'1 a 1,5 m. d'alçada, en contenidors de 2 a 5 litres i s'atengué el cultiu de 1.457 plantes als horts, amb més de 5 sabes.

D'altra banda, es col·labora amb projectes desenvolupats per diferents entitats de custòdia del territori, en el marc de convenis de col·laboració amb AVINENÇA (Associació Valenciana d'Entitats de Custòdia del Territori), la Fundació Caixa Castelló i la Fundació Limne.

Quant a la **Campanya del Dia de l'Arbre 2019**, des del CIEF es van distribuir 25.000 plantes entre associacions, escoles i Ajuntaments.

Els darrers anys hi ha una demanda creixent de plantes per a restauració de cursos fluvials i l'entorn de zones humides. La taula següent mostra les plantes d'espècies de ribera que van ser distribuïdes i la seua destinació.

Distribució de plantes de ribera

Destinació	Espècie	Nombre de plantes
PN Albufera (Brigada PN)	<i>Populus alba</i>	56
	<i>Salix alba</i>	56
	<i>Tamarix canariensis</i>	404
PN Albufera (Global Nature)	<i>Populus alba</i>	27
	<i>Salix alba</i>	50
	<i>Tamarix canariensis</i>	80
PN Albufera (A .E. Agró)	<i>Populus alba</i>	57
	<i>Salix alba</i>	12
	<i>Salix atrocinerea</i>	15
	<i>Salix purpurea</i>	25
PN del Túria (Brigada PN)	<i>Populus alba</i>	800
	<i>Salix alba</i>	150
	<i>Salix atrocinerea</i>	350
	<i>Salix eleagnos</i>	150
	<i>Salix fragilis</i>	50
	<i>Salix purpurea</i>	70
	<i>Tamarix africana</i>	25
	<i>Tamarix canariensis</i>	125
PN Serra d'Irta (Brigada PN)	<i>Populus alba</i>	12
PN Prat de Cabanes-Torreblanca (Global Nature)	<i>Populus alba</i>	50
	<i>Salix atrocinerea</i>	28
	<i>Salix eleagnos</i>	20
	<i>Salix purpurea</i>	10
PN Marjal de Pegó-Oliva (Global Nature)	<i>Populus alba</i>	50
	<i>Salix atrocinerea</i>	20
	<i>Salix eleagnos</i>	50
	<i>Salix purpurea</i>	20
Marjal dels Moros (Global Nature)	<i>Populus alba</i>	10
	<i>Salix atrocinerea</i>	40
	<i>Salix eleagnos</i>	50

Distribució de plantes de ribera

Destinació	Espècie	Nombre de plantes
Albufera de Gaianes (Brigada PN)	<i>Populus alba</i>	20
	<i>Salix atrocinerea</i>	30
	<i>Salix eleagnos</i>	32
	<i>Salix purpurea</i>	30
	<i>Tamarix canariensis</i>	30
Riu Gorgos (Brigades Natura 2000)	<i>Tamarix canariensis</i>	250
Embassament de Bellús (Brigades Natura 2000)	<i>Salix atrocinerea</i>	15
	<i>Salix purpurea</i>	50
	<i>Tamarix africana</i>	30
	<i>Tamarix canariensis</i>	70
Estubeny (Brigades Natura 2000)	<i>Salix eleagnos</i>	25
	<i>Salix purpurea</i>	50
	<i>Tamarix africana</i>	55
	<i>Tamarix canariensis</i>	70
Espadilla-Vallat (Brigades Natura 2000)	<i>Salix atrocinerea</i>	30
	<i>Salix eleagnos</i>	40
	<i>Salix purpurea</i>	50
	<i>Tamarix canariensis</i>	90
Diversos indrets (Fundació Limne)	<i>Populus alba</i>	180
	<i>Salix alba</i>	82
	<i>Salix atrocinerea</i>	118
	<i>Salix purpurea</i>	75
	<i>Salix eleagnos</i>	34
	<i>Tamarix canariensis</i>	50
	<i>Tamarix africana</i>	50

2 Projectes de restauració i iniciatives I+D+I

Al llarg de 2019 s'executà el projecte pilot “**Restauració de la vegetació de ribera nativa i eliminació de canya comuna (Arundo donax), al Parc Natural del Túria (TM de Pedralba i de Manises)**”, mitjançant encàrrec a VAERSA, per un import de 146.068,75 €, dels quals 143.733,44 € van ser aportats pel programa PIMA, del Ministerio para la Transición Ecológica.

Al projecte es van fer servir tècniques de bioenginyeria per a la fixació de les ribes del riu i es van plantar 580 plantes de 9 espècies diferents durant la fase de revegetació.

Prèviament a l'inici de les obres s'organitzaren a Pedralba, una jornada tècnica i un taller pràctic de bioenginyeria per a tècnics de les Administracions i entitats de custòdia del territori, que van ser impartits per tècnics de la Asociación Española de Ingeniería del Paisaje i del CIEF.

Atenent una sol·licitud d'assistència tècnica de la Direcció General de l'Aigua per a estabilitzar els talussos generats en una zona de solcida, en l'accés a l'embassament del Buseo, al **PN de Xera-Sot de Xera**, s'elaborà una memòria amb recomanacions per a l'aplicació de tècniques de bioenginyeria i sobre les espècies més adequades per a la revegetació. En la fase final de les obres s'hi van subministrar els plançons de les espècies que havien estat recomanades.

Així mateix, s'atengué una sol·licitud de l'Ajuntament de l'Alcúdia de Crespins, a fi de dissenyar les actuacions i subministrar les plantes per a **renaturalitzar la Font del riu dels Sants**.

Al llarg de 2019 es va treballar també en la preparació d'un projecte d'eliminació de canyes i restauració de vegetació de ribera al **tram final del riu Algar**, al TM d'Altea.

2 Projectes de restauració i iniciatives I+D+i

Es va **col·laborar amb el CIDE-CSIC**, procurant assessorament i suport tècnic en els següents projectes, la fase experimental dels quals es realitza a les instal·lacions del CIEF:

-Variabilidad de la estrategia postincendio de plantas mediterráneas en relación a los motores de cambio global (VACA). Convocatòria Santiago Grisolí 2017/176.

-El papel del fuego y de la aridez en la estructura de las comunidades vegetales en ecosistemas mediterráneos. Convocatòria Prometeo 2016/021.

-Relacionando los rasgos funcionales con la estabilidad en las comunidades vegetales (TRAST). Convocatòria del Programa Estatal de Generación del Conocimiento y Fortalecimiento Científico y Tecnológico del Sistema de I+D+i del Gobierno de España, 2018.

També s'ha treballat en les següents línies pròpies:

-Treballs inicials de conformació de la **xarxa BIOCLIMA**, com a observatori a mitja i llarg termini dels efectes del canvi climàtic sobre la biodiversitat a les muntanyes valencianes.

L'objectiu del projecte és crear una xarxa

permanent de parcel·les de seguiment sobre l'estat i l'evolució de les comunitats vegetals. Una iniciativa que es desplega en col·laboració amb els Parcs Naturals, conjuntament amb CIDE-CSIC i la Fundació CEAM.

-Millora de l'èxit en la restauració de sistemes dunars, mitjançant la plantació de llavors pregerminades en contenidors biodegradables de cel·lulosa (*Fertilpot*).

S'han establert parcel·les experimentals a les dunes de la platja d'Almardà, en col·laboració amb Acció Ecologista Agró del Camp de Morvedre i en el marc del projecte de recreació d'una salina litoral al PN de Santa Pola, en col·laboració amb la brigada d'aquest Parc.

-Assaig de l'ús de protectors biodegradables de canya, a fi d'evitar la depredació, en sèmres de bellotes pregerminades del gènere *Quercus*.

-Caracterització de poblacions residuals de roure de fulla menuda (*Quercus faginea*) a l'ombria de la Gaveta al MUP de la Replana (Beneixama) i millora de les tècniques de reforç poblacional (projecte ROUREDA).

-Assaig de l'ús de protectors biodegradables de vímet per a plantes de repoblació forestal.

2 Projectes de restauració i iniciatives I+D+I

-Pla de prospecció i caracterització de **rodals valencians de bosc madur**.

Els rodals de bosc madur són un alberg important de biodiversitat i requereixen d'una gestió específica, amb limitació dels aprofitaments i que s'adrece especialment a la preservació de l'estructura física, els processos biològics autògens i la conservació de la biodiversitat.

L'objectiu d'aquest pla és bastir un inventari dels rodals forestals **representatius dels estats amb més naturalitat i edat**, d'una gran part dels hàbitats forestals d'interés comunitari, que s'hi troben al nostre territori i elaborar un manual de bones pràctiques de conservació i gestió per als tècnics de Medi Natural. Les dades obtingudes s'incorporen a la Red de Rodales de Referencia d'àmbit estatal.

En una primera fase s'estan caracteritzant els rodals madurs dels espais naturals protegits. En

aquest sentit, una altra de les accions realitzades ha estat la **transferència de coneixements**. Després d'una primera jornada tècnica de divulgació general celebrada en 2018, s'han donat a conèixer als gestors de Parcs Naturals la metodologia i les eines de prospecció i caracterització, així com la seua aplicació pràctica, emplenant fitxes dels rodals més característics de cada Parc.

S'han elaborat fitxes al PN Carrascar de la Font Roja (Revolta de l'Ha.), al PN Penyagolosa (Fontana de Dalt i Cantalar Mas de la Cambra), al PN Espadà (Solana de Castro), al PN Tinença de Benifassà (Ombries de Benifassà i Barranc de la Serp, al Mas de Cocons), al PN Gorges del Cabriol (Fuente la Oliva, los Cuchillos i barranco Moluengo), al PN Calderona (Racó de Juan Leña). Paral·lelament, s'han identificat i caracteritzat els següents rodals: Alto de las Barracas al PN Puebla de San Miguel, la Devesa al PN Albufera i les Moles de Sant Doménech al PN Tinença de Benifassà.

3 Gestió del Patrimoni Arbori Monumental

El Decret 154/2018 de desenvolupament de la Llei 4/2006 de Patrimoni arbori monumental de la Comunitat Valenciana va obrir una nova línia de treball, coordinada amb els tècnics de referència a les tres Direccions Territorials, en establir el procediment per a la protecció expressa d'arbrat monumental i singular. Les bases d'aquesta línia han anat assentant-se al llarg de 2019.

D'altra banda, s'ha fet al llarg de 2019 un esforç per tal d'actualitzar el **Catàleg d'Arbres Monumentals i Singulares de la Comunitat Valenciana**, si bé la publicació al DOCV d'aquesta actualització va fer-se ja iniciat el 2020.

També s'han atés diferents assumptes de naturalesa tècnica en els què, en uns casos, s'han hagut d'elaborar informes i en uns altres, procurar assessorament i suport tècnic, a la direcció tècnica dels tècnics de referència de les Territorials i a tècnics d'Ajuntaments, titulars privats i associacions interessades.

En 2019, s'han iniciat **152 expedients** mentre que s'han resolt 112 (62 iniciats el mateix any i 50 d'anys anteriors). Per percentatges, 27% corresponen a actuacions de conservació, un 25% a demandes d'assessorament tècnic, un 20% estaven relacionats amb la catalogació, l'inventari i la inspecció d'exemplars, un 9% s'associaven a la difusió del patrimoni arbori, un 7% eren consultes d'Ajuntaments referides a la protecció d'arbres i als catàlegs d'arbres d'interés local, un 7% a autoritzacions excepcionals i a infraccions i finalment, el 5% que en resta, correspon a temes diversos sense classificar.

Quant a l'inventari d'exemplars, s'inicia amb treballs de camp de registre de la localització, amidaments de paràmetres de grandària, notes sobre l'estat sanitari, fotografies i altres dades d'interés i segueix amb la introducció de

la informació en una base de dades i la seua anàlisi i gestió. En uns casos, aquesta informació es fa servir per a identificar exemplars valuosos dels què no hi havia constància i en altres per a verificar i millorar la informació disponible.

Al llarg de 2019 **es van donar d'alta 117 exemplars** a la base de dades de patrimoni arbori, 59 amb característiques de protecció i 58 que si bé eren arbres d'interés no reunien els requisits per a ser protegits com a singulars o monumentals. S'hagueren de consignar també 6 baixes per mort d'exemplars, 3 corresponien a arbres protegits i altres 3 a exemplars sense protecció. També, per correcció d'errors de mesura, en fitxes inventariades per tercers, s'hi van donar de baixa 16 exemplars al Catàleg d'Arbres Monumentals i Singulares.

Al llarg de 2019 van ser inspeccionats un total de 284 arbres, , 168 dels quals eren protegits i 116 no ho eren.

Quant a la **inspecció d'arbrat**, comença amb el reconeixement dels arbres al camp, la compilació de dades - en especial les afeccions sobre l'estructura, la vitalitat i l'estat sanitari mitjançant inspecció visual- i la presa de fotografies i continua amb el bolcat de les dades al sistema informàtic i la programació, si s'hi escau, d'accions de conservació.

Al llarg de 2019 van ser inspeccionats un total de 284 arbres, 168 dels quals eren protegits i 116 no ho eren.

3 Gestió del Patrimoni Arbori Monumental

Quant a les **actuacions de conservació**, es tracta d'intervencions en exemplars amb l'estructura o la vitalitat afectada, o en exemplars amenaçats per alteracions de l'entorn. Les operacions més habituals solen ser les esporgues (eliminació de branques i branquillons secs o trencats, esporgues de formació i en alguns casos, reducció de la capçada), però també s'hi fan tasques de

sustentació artificial, sanejament, adequació i millora de l'entorn, tractaments fitosanitaris contra plagues i malalties, etc.

Al llarg de 2019 s'han fet intervencions de conservació en 34 arbres i conjunts arboris, 19 eren exemplars protegits genèricament, 7 eren arbres d'interés local, 2 eren arbredes o conjunts arboris d'interés local i els altres 6 eren exemplars destacats però no protegits.

4

Pla Valencià de la Diversitat Agrària (PVDA)

El CIEF desenvolupa aquest Pla conjuntament amb tècnics de la DG de Desenvolupament Rural. El PVDA s'integra en el Programa

valencià de Producció Ecològica.

Durant 2019 s'ha treballat en els eixos següents:

Eix 1: Foment de la conservació i cultiu de les varietats locals

L'objectiu d'aquest eix és la recuperació, la conservació i l'ús de les varietats hortícoles valencianes tradicionals (VTV). Per poder conservar les varietats locals valencianes és necessari, en primer lloc, realitzar una compilació i identificació de les varietats tradicionals d'interès agrari valencià i crear una col·lecció de referència de les VTV.

En aquest sentit, el **Catàleg Valencià de Varietats Locals d'Interès Agrari** és un llistat de recursos genètics hortícoles a disposició del sector productor valencià perquè es puga conservar la diversitat.

Totes les varietats inscrites en la col·lecció compten amb una fitxa de caracterització morfològica i una altra d'informació agronòmica i cultural associada. Les fitxes de les varietats acceptades, que formen part de la Col·lecció, van ser presentades al públic a finals del 2018.

D'altra banda la **Col·lecció de Varietats Tradicionals Valencianes** reuneix les quantitats necessàries de llavors i altres materials de reproducció, de les varietats inscrites al Catàleg i d'altres possibles candidates a entrar al Catàleg. Consisteix en una col·lecció base conservada a mitjà i llarg termini en les instal·lacions del CIEF i una col·lecció activa d'on ixen els préstecs i els intercanvis amb agricultors, acció que es materialitza a les Estacions Experimentals Agràries (Carcaixent, Vila-real i Elx) i també al CIEF.

Amb la finalitat d'afavorir la conservació i l'ús

dels recursos fitogenètics, les llavors i les plantes de les varietats locals inscrites en el Catàleg son reproduïdes i distribuïdes, si es compleixen els requisits adequats. La gestió dels fruits i llavors de la col·lecció consisteix en netejar, conservar i caracteritzar les llavors produïdes, una tasca que es desenvolupa principalment al CIEF. Així mateix, tota aquesta informació s'emmagatzema en la **base de dades del PVDA** que gestiona el CIEF.

Paral·lelament, per tal d'aconseguir l'objectiu d'aquest eix, hi ha la mesura de Foment de la conservació i l'ús sostenible de les varietats tradicionals hortícoles valencianes (VTV) per part dels agricultors i en aquest marc, la Producció de llavors i material de multiplicació vegetativa de varietats locals en finques públiques per incentivar-ne l'ús.

Una col·lecció activa de llavors i altres materials de reproducció d'on ixen els préstecs i els intercanvis amb el sector agrari.

Aquesta producció de llavors i materials de multiplicació vegetativa, dels recursos genètics inscrits al Catàleg, es duu a terme a diverses instal·lacions de la Conselleria, com ara les Estacions Experimentals Agràries, el CIEF i altres finques públiques. En el CIEF, s'ha multiplicat 24 varietats del catàleg per a renovar les existències de llavors (Taula 1). A mes a mes s'ha posat en cultiu altres 44 varietats per tal d'estudiar-les i vore la possibilitat d'incloure-les al catàleg (Taula 2).

Taula 1. Llistat de les 24 varietats del catàleg multiplicades en 2019 per a renovar les existències de llavors

Albergínia llistada de Gandia	Cogombre de la Nucia	Pebre valencià
Albergínia blanca	Encisam romana	Pebre 3-4 cantos
Bajoca roget	Encisam meravella	Porro
Bajoca ferradura	Encisam d'Ademús	Rave roig
Bajoca de metro	Encisam de Morella	Tomaca valenciana blanca
Carabassa de cacauet	Fava de Bétera	Tomaca Mutxamel
Carabassa de torrar	Careto curt	Tomaca quarantena
Carabasseta blanca	Meló d'Alger sang de bou	Tomaca del pebre

Taula 2. Llistat de les 44 varietats cultivades en 2019 a fi d'estudiar-les i d'esbrinar la possibilitat d'incloure-les al catàleg

Albergínia llarga	Floricol quaresma	Remolatxa vermella
Albergínia blanquiverda	Julivert comú	Ruca
Bròquil Bord de Febrer	Melona blanca	Safanòria de colors
Carabasseta verda	Nap celta	Tomaca Xerri morat
Cogombre de la Marjal	Nap de la Yesa	Tomaca cor de bou
Col rulla	Pebre de la pericana	Tomaca de l'obrer
Encisam de Crevillent	Pebre flor de bisbe	Tomaca llarga i negra
Encisam llengua de bou	Pebre groc	Tomaca Iliriana
Escarola cabell d'àngel	Pebre italià	Tomaca Ou de bou
Espinac punxut	Pebre morat	Tomaca rosada
Esponja vegetal	Pebrera ditets	Tomaca rosada de Barbastre
Fava morada	Pebrera republicana	Tomaca rosada de Castelló
Fesol de motor	Rave blanc	Tomaca Valenciana
Floricol de Foios	Rave negre	Tomaca XXL
Floricol primerenca		leros

4

Pla Valencià de la Diversitat Agrària (PVDA)

Les varietats locals són lliurades al sector (agricultors individuals o associacions) mitjançant un **Acord de Transferència de Materials** (ATM). En 2019, al CIEF, es van prestar un total de 336 lots de llavors de 140 varietats a 22 receptors diferents.

El CIEF es coordina amb entitats que fan recuperació, conservació i divulgació de les varietats locals, com el COMAV de la Universitat Politècnica de València i l'IVIA.

També hi ha relació amb les ONG del sector, en especial, s'ha col·laborat de manera activa amb l'Associació Llavors d'Ací en la multiplicació i

caracterització de les varietats del seu banc de llavors per part del i la promoció i divulgació d'aquestes varietats per part de Llavors d'Ací. En 2019 s'ha col·laborat amb el Centre d'Educació Ambiental (CEACV) de la Conselleria, en la divulgació de les varietats valencianes. Se'ls van lliurar llavors i planters de varietats de la col·lecció del PVDA, destinats al seu Hort Històric.

Es va encetar una col·laboració amb el PN de la Serra d'Espadà i l'Associació Connecta Natura en un projecte de recuperació, caracterització i multiplicació de fruiters tradicionals de la Comarca de l'Alt Palància.

Eix 2: Foment de l'ús i cultiu de VTV en agricultura ecològica

El sector productor ecològic és un clar destinatari de les VTV, les sinergies entre varietats locals i producció ecològica ja han estat descrites, d'una banda representa el sector més interessat amb les varietats locals, d'altra les varietats locals troben en la producció ecològica el model més aproximat al model tradicional en que van ser millorades i seleccionades.

A més, circumstàncies pròpies del sector ecològic com la necessitat que les llavors siguin produïdes en parcel·les ecològiques, i l'escassa oferta de llavors ecològiques que obliguen a demanar excepcions a la norma reglamentària, fan urgent i adequat fomentar l'ús i assegurar la disponibilitat de llavors de qualitat, d'acord amb el Reglament de la Producció Ecològica i el coneixement del CAECV com a organisme de certificació i control.

Totes les llavors produïdes en el CIEF compleixen els **requisits del Reglament de producció ecològica** i son acceptades per el CAECV.

Eix 3: Foment de la promoció, divulgació i valorització dels recursos genètics locals per a possibilitar la seua conservació

El CIEF va participar en novembre 2019 en unes jornades de reflexió sobre gastronomia, turisme, territori i sostenibilitat adreçades al sector de l'hostaleria de la comarca de la Marina Alta i a tots aquells interessats en la gastronomia valenciana.

Amb el lema ***Cuinant una terra. Llaurant un futur***, aquestes jornades van tractar

d'incorporar el concepte de cultura tradicional gastronòmica i la seua aplicació a la restauració per tal d'articular el territori, es a dir recuperar l'hort tradicional i el ramat proper, recuperar l'artesania i els oficis tradicionals que permeten donar-li cos al territori i dignificar aquestes labors.

